

Lieta T-44/00

Mannesmannröhren-Werke AG

pret

Eiropas Kopienu Komisiju

**Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Bezšuvju tērauda cauruļu tirgus —
Pārkāpuma ilgums — Naudas sods**

Pirmās instances tiesas spriedums (otrā palāta) 2004. gada 8. jūlijā II - 2233

Sprieduma kopsavilkums

- 1. Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Vienošanās uzņēmumu starpā — Pārkāpuma pierādījumi — Komisijas veikta dokumenta uzrādīšana, neatklājot tā avotu — Pieļaujamība*

II - 2223

2. *Konkurence — Administratīvā procedūra — Komisijas lēmums, ar kuru konstatēts pārkāpums — Lēmums, kas atšķiras no paziņojuma par iebildumiem — Tiesību uz aizstāvību pārkāpums — Nosacījums — Uzņēmuma nespēja aizstāvēties pret beigās izvirzītu iebildumu*
(Padomes Regulas Nr. 17 19. panta 1. punkts)
3. *Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Konkurences aizskārums — Vērtēšanas kritēriji — Konkurenci deformējošs mērķis — Pietiekams konstatējums*
(EKL 81. panta 1. punkts)
4. *Konkurence — Administratīvā procedūra — Komisijas lēmums, kurā konstatēts EKL 81. panta pārkāpums — Pienākums noteikt konkrēto tirgu — Tirgus sadales vienošanās neesamība attiecīgajā gadījumā*
(EKL 81. pants)
5. *Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Aizliegtas vienošanās kā vienas konkurenci deformējošas vienošanās sastāvdaļas — Nosacījumi — Vispārējais plāns ievērot kopēju mērķi — Uzņēmumi, kuriem var pārņemt kopējas vienošanās noslēgšanu — Nosacījumi*
(EKL 81. panta 1. punkts)
6. *Process — Jaunu pamatu izvirzīšana tiesvedības laikā — Atšķirība starp sabiedriskās kārtības un citiem pamatiem, kas attiecas uz lietas būtību — Nepietiekams pamatojums — Pamats, ko var izvirzīt jebkurā procesa stadijā*
7. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Komisijas pieņemtās pamatnostādnes — Pienākums ievērot pamatnostādnes*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Lēmums 98/C 9/03)
8. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Komisijas rīcības brīvība — Iespēja palielināt naudas sodu apmēru, lai pastiprinātu to preventīvo ietekmi*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. pants)
9. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpuma smagums*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)

10. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Nepieciešamība atšķirīgi izturēties pret dažādiem vienā pārkāpumā iesaistītiem uzņēmumiem, ņemot vērā to kopējo apgrozījumu — Neesamība*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Lēmuma 98/C 9/03 1. A punkta 6. daļa)
11. *Konkurence — Kopienų noteikumi — Pārkāpumi — Apsūdzība — Juridiska persona, kas pārkāpuma izdarīšanā izmanto uzņēmumu — Citas personas, kas pārņēmusi uzņēmumu, atbildība — Pieļaujāmība — Apjoms gadījumā, ja uzņēmuma pārņēmējs ir pārkāpuma līdzdalībnieks*
(EKL 81. panta 1. punkts)
12. *Process — Pierādījumi — Pierādīšanas pienākums — Prasītāja kļūšana par atbildētāju konkrētā gadījumā — Komisijas nespēja precizēt datumu, kurā zaudē spēku tās noslēgtais līgums ar trešo valsti*
13. *Process — Apvienotās lietas — Vienlaikus izskatāmas lietas materiālos atrodošos pierādījumu vērā ņemšana*
14. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Atbildību mikstinoši apstākļi — Novērtēšana — Nepieciešamība ņemt vērā katru apstākli atsevišķi — Neesamība — Kopējais novērtējums*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Lēmuma 98/C 9/03 3. punkts)
15. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Atbildību mikstinoši apstākļi — Ricība, kas atšķiras no tā, kas ir nolemts aizliegtas vienošanās ietvaros — Novērtēšana*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. pants; Komisijas Lēmuma 98/C 9/03 3. punkta 2. ievilkums)
16. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Atbildību mikstinoši apstākļi — Pārkāpuma pārtraukšana pēc Komisijas iejaukšanās — Cēlonsakarības nepieciešamība*
(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Lēmuma 98/C 9/03 3. punkts)

17. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Naudas soda neuzlikšana vai samazināšana par apsūdzētā uzņēmuma sadarbību — Vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošana*

(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts)

18. *Konkurence — Naudas sods — Apmērs — Noteikšana — Naudas soda neuzlikšana vai samazināšana par apsūdzētā uzņēmuma sadarbību — Naudas soda samazināšana par faktu neapstrīdēšanu — Nosacījumi*

(Padomes Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts; Komisijas Lēmuma 96/C 207/04 D 2. punkts)

1. Kopienų tiesībās valda princips, saskaņā ar kuru paredzēta brīva pierādījumu novērtēšana un vienīgais kritērijs to novērtēšanā ir uzrādīto pierādījumu ticamība. Turklāt Komisijai var būt vajadzība aizsargāt ziņotāju anonimitāti un šāds apstāklis nevar likt Komisijai atstāt bez ievēribas tās iegūto pierādījumu.
2. Ja paziņojumā par iebildumiem un galīgajā lēmumā ir atšķirības, tiesības uz aizstāvību nav pārkāptas, ja vien tajā izvirzītie iebildumi ir aprakstīti tādā veidā, kas ļauj tā adresātiem atbilstoši aizstāvēties.

Tādējādi, kaut gan prasītāja argumenti, ka Komisija nav izpaudusi ne minētā dokumenta autora vārdu, ne tā izcelsmi, varētu būt nozīmīgi šī pierādījuma ticamības un līdz ar to pierādīšanas spēka izvērtēšanai, nevar uzskatīt, ka tas ir nepieļaujams pierādījums un ir izslēdzams no lietas materiāliem.

Komisijas pienākums paziņojumā par iebildumiem ir ierobežots tādējādi, ka tai ir jāpaziņo par iebildumiem un skaidrā veidā jāizklāsta fakti, uz kuriem tā pamatojas, kā arī to novērtējums, lai ļautu lēmuma adresātiem efektīvi aizstāvēties.

Šajā ziņā paziņojumā par iebildumiem ietvertu faktu juridiskais novērtējums pēc definīcijas var būt tikai pagaidu novērtējums un vēlāks Komisijas lēmums nevar tikt atcelts, pamatojoties vienīgi uz to, ka galīgie secinājumi, kas izdarīti uz šo faktu pamata, precīzi

(sal. ar 84.–85. punktu)

neatbilst pagaidu novērtējumam. Komisijai faktiski ir jāuzklausā paziņojumu par iebildumiem adresāti un, lai īpaši ievērotu viņu tiesības uz aizstāvību, vajadzības gadījumā jāņem vērā viņu atbildē uz iebildumiem izteiktās piezīmes, izdarot labojumus savā analizē.

Principā, ja konkrētas vienošanās mērķis ir ierobežot konkurenci, "sadalot tirgus", konkrētie ģeogrāfiskie tirgi nav precīzi jādefinē, jo reālā un iespējamā konkurence skartajās teritorijās noteikti bija ierobežota, neņemot vērā to, vai šīs teritorijas bija "tirgus" striktā nozīmē vai nē.

(sal. ar 98.–100. punktu)

(sal. ar 132. punktu)

3. Uzņēmumi, kas noslēdz vienošanos, kuras mērķis ir ierobežot konkurenci, principā nevar izvairīties no EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas, apgalvojot, ka viņu vienošanās noslēgšanai nevajadzēja atstāt būtisku ietekmi uz konkurenci.

(sal. ar 130., 196. punktu)

5. Konkurences jomā darbības, kas veido kopēja plāna daļu un kurām ir vienots mērķis, var uzskatīt par vienu vienošanos. Faktiski, ja Komisija pierāda, ka uzņēmums, piedaloties aizliegtas vienošanās noslēgšanā, zināja vai tam bija jāzina, ka ar šo rīcību tas pievienojās vienam līgumam, tā piedalīšanās attiecīgo aizliegto vienošanos noslēgšanā var veidot piekrišanu pievienoties šim līgumam.

4. Komisijai pienākums definēt konkrēto tirgu, pieņemot lēmumu, pamatojoties uz EKL 81. pantu, ir tikai tad, ja bez šādas definīcijas nav iespējams noteikt, vai konkrētā vienošanās var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai tās mērķis ir kavēt, ierobežot un deformēt konkurenci kopējā tirgus ietvaros.

(sal. ar 181. punktu)

6. Prasības par lēmuma atcelšanu ietvaros pamats, kas balstīts uz Kopienas akta pamatojuma trūkumu vai nepietiekamu pamatojumu, atšķirībā no pamata, kas balstīts uz lietas būtību, ir pamats, kas balstīts uz sabiedriskās kārtības jēdzienu, ko Kopienas tiesai ir jāizvērtē pēc savas iniciatīvas un ko tādējādi lietas dalībnieki var izvirzīt jebkurā procesa stadijā.

miem piemēroja noteikta apmēra naudas sodus, tai neliedz iespēju palielināt šo apmēru atbilstoši ierobežojumiem, kas paredzēti Regulā Nr. 17, ja tas ir vajadzīgs, istenojot Kopienas konkurences politiku. Lai nodrošinātu Kopienas konkurences noteikumu efektīvu piemērošanu, Komisijai ir jāvar jebkurā brīdī pielāgot naudas soda līmeni atbilstoši šīs politikas vajadzībām.

(sal. ar 192., 210. punktu)

(sal. ar 217. punktu)

7. Lai gan Komisijai piemīt zināma izvērtēšanas brīvība lēmuma pieņemšanā, nosakot naudas sodu, jāatzīst, ka tā nevar atkāpties no noteikumiem, kurus tā pati ir noteikusi. Tādējādi Komisijai noteikti bija jāņem vērā Pamatnostādnes naudas soda noteikšanai, kas pieņemtas, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, jo īpaši to imperatīvie noteikumi.

9. Uzņēmumam uzliktā naudas soda apmēram par pārkāpumu konkurences jomā ir jābūt samērīgam ar pārkāpumu, kas izvērtēts kopumā, īpaši ņemot vērā tā smagumu.

(sal. ar 212., 230.–231., 274. punktu)

8. Komisijai izvērtēšanas brīvība naudas soda noteikšanā piemīt tāpēc, lai tā varētu nodrošināt, ka uzņēmumi ievēro konkurences noteikumus. Turklāt tas, ka Komisija pagātnē zināmiem pārkāpu-

Nosakot minēto pārkāpuma smagumu, ir jāņem vērā daudzi faktori, kuru raksturs un nozīme ir atkarīgi no kon-

krētā pārkāpuma veida un ipašiem lietas apstākļiem.

(sal. ar 229. punktu)

mumu laikā, kad notika Kopienas konkurences tiesību pārkāpums, pat ja lēmuma pieņemšanas laikā, ar kuru konstatēts šis pārkāpums, par uzņēmuma vadīšanu atbild cita persona. Citādi tas ir gadījumā, ja persona, kas šobrīd vada uzņēmumu, paziņo, ka uzņemas atbildību par darbībām, kurās vainojams tā priekštecis.

10. Ievērojot Pamatnostādņu naudas soda noteikšanai, kas pieņemtas, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 1. A. punkta sestās daļas noteikumus, jāuzskata, ka Komisijai, veicot novērtējumu, bija zināma rīcības brīvība attiecībā uz iespēju piemērot naudas sodus atkarībā no uzņēmumu lieluma. Tādējādi Komisijai, nosakot naudas soda apmēru, ja tas tiek uzlikts vairākiem uzņēmumiem, kas iesaistīti vienā pārkāpumā, nav jāpārlicinās, vai galējais naudas sods atbilst atšķirībām konkrēto uzņēmumu starpā attiecībā uz to kopējo apgrozījumu.

(sal. ar 247. punktu)

11. Konkurences jomā par pārkāpumu principā ir jāatbild fiziskai vai juridiskai personai, kas vadīja konkrēto uzņēmumu

Tomēr šāds noteikums katrā ziņā neļauj uzskatīt, ka apstākļos, kad persona, kas uzņemas atbildību, pati par sevi ir piedalījusies šī pārkāpuma izdarīšanā, tai būtu jāuzliek viens naudas sods, kas būtu mazāks par katram uzņēmumam atsevišķi uzlikto naudas sodu summu.

(sal. ar 254.–255. punktu)

12. Lai gan principā prasītājs nevar pārnest pierādīšanas pienākumu uz atbildētāju, pamatojoties uz apstākļiem, kurus tas nevar pierādīt, tā kā Komisija ir nolēmusi uzskatīt, ka konkurences tiesību pārkāpums nav noticis laikā, kad spēkā bija līgumi par brīvprātīgu eksporta ierobežošanu, kas noslēgti starp trešām valstīm un Kopienu, ko pārstāv Komisija,

pienākumu pierādīt to, kad zaudē spēku tās noslēgtie starptautiskie līgumi, šajā lietā nevar piemērot Komisijas labā. Komisijas neizskaidrojamā nespēja iesniegt pierādījumus par apstākli, kam ir tieša nozīme, liedz Pirmās instances tiesai iespēju pieņemt lēmumu apstākļos, kad tā zina visus faktus, kas saistīti ar minēto līgumu spēka zaudēšanu, un tas būtu pretrunā labas tiesas spriešanas principam, ja šādas Komisijas neizdarības sekas būtu jācieš uzņēmumiem, kas ir Apstrīdētā lēmuma adresāti, kuri atšķirībā no atbildētājas nevar iesniegt trūkstošo pierādījumu.

(sal. ar 261.–263. punktu)

13. Apvienotajās lietās, kur visiem lietas dalībniekiem ir bijusi iespēja iepazīties ar visiem lietas materiāliem, Pirmās instances tiesa var pēc savas iniciatīvas ņemt vērā pierādījumus, kas atrodas lietas materiālos lietā, kas tiek izskatīta vienlaikus ar šo lietu.

(sal. ar 264. punktu)

14. Lai gan apstākļi, kas nosaukti Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai, kuras pieņemtas, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 3. punktā neapšaubāmi ir to starpā, ko Komisija var ņemt vērā konkrētajā lietā, tai saskaņā ar minētā 3. punkta noteikumiem nav pienākuma uz to pamata automātiski samazināt naudas sodu, ja uzņēmums norāda uz faktiem, kas liecina par šādiem apstākļiem. Faktiski tas, vai ir piemērota naudas soda samazināšana, pamatojoties uz atbildību mikstinošiem apstākļiem, ir jāizvērtē kopumā, ņemot vērā visus būtiskos apstākļus.

(sal. ar 274. punktu)

15. Tas, ka uzņēmums, kas, kā pierādīts, ar saviem konkurentiem ir vienojies par tirgu sadali, tirgū neuzvedas atbilstoši tam, par ko tas bija vienojies ar saviem konkurentiem, nosakot uzliedzamā naudas soda apmēru, nav obligāti jāuzskata par atbildību mikstinošu apstākli.

Tāpēc Pamatnostādņu naudas soda noteikšanai, kas pieņemtas, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 3. punkta otrais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka Komisijai nav pienākuma atzīt par atbildību mikstinošu apstākli faktu, ka aizliegtā vienošanās netika īstenota, izņemot, ja uzņēmums, kas pamatojas uz šo apstākli, var pierādīt, ka tas ir skaidri un būtiski iebildis pret šīs aizliegtas vienošanās īstenošanu, traucējot tās funkcionēšanu, un nav izlicies, ka ievēro šo vienošanos, tādā veidā mudinot citus uzņēmumus īstenot minēto aizliegto vienošanos.

uzreiz pēc tam, kad Komisija uzsāk izmeklēšanu šajā sakarā. Naudas soda apmērs uz šā pamata nav jāsamazina, ja pārkāpums jau ir beidzies pirms datuma, kad iejaucās Komisija, vai ja šie uzņēmumi pirms minētā datuma jau bija pieņēmuši noteiktu lēmumu to izbeigt.

(sal. ar 280.–281. punktu)

(sal. ar 277. punktu)

17. Ja uzņēmumi tajā pašā administratīvās procedūras stadijā līdzīgos apstākļos sniedz Komisijai līdzīgu informāciju par faktiem, kas tiem tiek inkriminēti, to sadarbības pakāpe ir jāuzskata par līdzīgu, kas nozīmē, ka pret šiem uzņēmumiem ir jāattiecas vienādi, nosakot tiem uzliedzamo naudas soda apmēru.

(sal. ar 295., 298. punktu)

16. Pamatnostādņu naudas soda noteikšanai, kas pieņemtas, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu, 3. punktā minēto "pārkāpuma pārtraukšana uzreiz pēc Komisijas iejaukšanās" loģiski var uzskatīt par atbildību mikstinošu apstākli tikai tad, ja pastāv iemesli uzskatīt, ka šāda iejaukšanās mudināja minētos uzņēmumus izbeigt savu konkurenci deformējošo rīcību. Šķiet, ka šā noteikuma mērķis ir mudināt uzņēmumus izbeigt konkurenci deformējošo rīcību

18. Lai panāktu naudas soda apmēra samazināšanu, pamatojoties uz faktu neapstrīdēšanu saskaņā ar paziņojuma par

sadarbību D 2. pantu, uzņēmumam ir skaidri jāinformē Komisija par savu nodomu pēc iepazīšanās ar paziņojumu par iebildumiem neapstrīdēt faktus pēc būtības. Trūkstot šādam skaidri izteiktam paziņojumam, nevar uzskatīt, ka pasīva attieksme no uzņēmuma puses

veicinātu Komisijas uzdevumu, jo tai savā gala lēmumā ir jānorāda visi fakti bez iespējas atsaukties uz paziņojumu, ko uzņēmums iesniedzis šādam mērķim.

(sal. ar 303. punktu)